

# Raadsvoorstel



|                     |                                             |
|---------------------|---------------------------------------------|
| Agendapunt          | 7b                                          |
| Raadsvergadering    | 19 februari 2025                            |
| Portefeuillehouder  | C. Kreuk en D. Verbeek                      |
| Begrotingsprogramma | Sociaal domein (3)                          |
| Onderwerp           | Tielse sociaal domein duurzaam in evenwicht |
| Zaak/document nr.   | 1721485                                     |

## Besluit om:

1. De startnotitie 'het Tielse sociaal domein duurzaam in evenwicht' vast te stellen;

## Inleiding

Er is de afgelopen jaren lokaal veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van het sociaal domein met o.a. het project Sociale poort, vroegsignalering van schulden, de inzet van sleutelpersonen voor ouderen met dementie en de coalitie Kansrijke start. Dit heeft veel gebracht voor de inwoners in Tiel. Toch is er ook in Tiel, net als op veel andere plekken in Nederland, nog steeds sprake van sociale problematiek. Daarbij blijft de financiële druk op gemeenten onverminderd hoog. In combinatie met de toenemende zorgvraag en krapte op de arbeidsmarkt, onderstreept dit de noodzaak om het sociaal domein duurzaam in evenwicht te brengen.

We hebben daarom het gemeentelijk sociaal domein goed geanalyseerd. Deze analyse heeft inzicht gegeven in waar we staan, waar we tekort schieten en laat zien dat we deze problematiek in samenhang moeten aanpakken. Dit proces heeft geleid tot bijgevoegde startnotitie (bijlage 1). Deze startnotitie is bedoeld om de start van deze nieuwe aanpak binnen de gemeente te verankeren en van kaders te voorzien.

## Beoogd effect

De draagkracht van inwoners versterken, de sociale problematiek in Tiel verminderen en de kosten van het zorgstelsel voor de gemeente beheersbaar houden door een nieuwe aanpak in het sociaal domein op basis van vier programmalijnen: Integrale toegang, Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid en Gezonde en vitale gemeenschappen

### *Toekomstvisie Tiel*

Een doelmatig Sociaal domein

### *Collegeprogramma of programmabegroting*

We willen dat in Tiel iedereen gezond leeft, mee kan doen in en aan onze samenleving en gelijke kansen heeft.

### *Global goals*

- Goede gezondheid en welzijn
- Ongelijkheid verminderen

- Geen armoede
- Kwaliteitsonderwijs
- Gendergelijkheid

## Argumenten

### *1.1 Om de sociale problematiek in Tiel te verminderen is een doorontwikkeling van de huidige aanpak in het sociaal domein nodig.*

Er zijn in Tiel relatief veel gezinnen die in armoede leven of moeten rondkomen met een bijstandsuitkering. Ook zijn relatief veel inwoners praktisch opgeleid en de laaggeletterdheid is groot. Dit leidt tot meer kansenongelijkheid van bepaalde groepen inwoners. Daarnaast maakt dit dat een deel van onze inwoners kwetsbaar is voor multiproblematiek (GGZ, verslaving, dakloosheid) en criminele invloeden. We voldoen op dit moment aan onze wettelijke taken en helpen veel inwoners. Toch is de sociale problematiek in Tiel (nog steeds) groter dan in vergelijkbare gemeenten en zal vanwege demografische ontwikkelingen de zorgvraag de komende jaren alleen maar verder toenemen. Om hierin verandering te brengen is een doorontwikkeling van het de huidige aanpak in het sociaal domein noodzakelijk.

### *1.2 De sociale problematiek in Tiel heeft een negatief effect op de mogelijkheden om de gemeentelijke ambities te realiseren.*

De gemeente Tiel heeft de ambitie te groeien naar een eigentijdse en kleurrijke Hanzestad met minimaal 50.000 inwoners en een evenwichtige bevolkingsopbouw. Dit laatste betekent dat we meer draagkrachtigen aan Tiel moeten binden. Om een aantrekkelijke stad te zijn voor deze groep helpt de sociale problematiek die Tiel kenmerkt niet. Daarbij versterkt dit ook de kloof tussen arm en rijk in de stad. Hierdoor neemt het risico op segregatie en polarisatie toe.

### *1.3 Landelijke en financiële ontwikkelingen dwingen gemeenten tot een andere werkwijze in het sociaal domein.*

Met gebundelde geldstromen, landelijke programma's en akkoorden (GALA, IZA, Hervormingsagenda Jeugd, Toekomstscenario kind en gezinsbescherming, programma Werk aan Uitvoering, Visie eerstelijnszorg) en nieuwe wetgeving stuurt het Rijk (dwingend) op een verbeterde integrale aanpak in het gemeentelijke sociaal domein. Een aanpak waarbinnen preventieve en collectieve interventies noodzakelijk zijn. O.a. de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd vragen gemeenten om te investeren in preventie, het versterken van de pedagogische basis en het inzetten stevige lokale teams. De verwachting is dat hiermee kosten kunnen worden bespaard. Er is daarom afgesproken dat deze investeringen moeten worden gedaan met teruglopende budgetten vanuit het Rijk.

### *1.4 Door gericht en vanuit een integrale blik het accent te verleggen van individuele hulp en ondersteuning naar meer collectieve preventie en het verstevigen van de sociale basis ontstaat er op de langere termijn een duurzamer evenwicht in het sociaal domein.*

Uit de analyse blijkt dat we onze huidige aanpak in het sociaal domein op een aantal punten moeten aanpassen willen we de sociale problematiek verminderen, blijven voldoen aan onze wettelijke taken en het stelsel financieel houdbaar maken. Dit betekent dat we meer integraal moeten gaan werken, sterkere verbindingen moeten leggen tussen de verschillende domeinen,

onze interventies gericht moeten inzetten en onze focus (nog meer dan nu) moeten verleggen naar collectieve preventie en het verstevigen van de sociale basis.

*1.5 Door in de vier voorgestelde programmalijnen in samenhang te ontwikkelen en investeren verwachten we het beste resultaat.*

Uit de analyse komen vier thema's naar voren waarop doorontwikkeling nodig is. Onze maatschappelijke opgaven vragen om doelgerichte sturing op samenhang. Het leven van inwoners en hun problematiek kent immers ook geen schotten. Door te werken met programma's kunnen we zorgen voor overzicht en maken we het doelgericht kiezen van de meest effectieve en efficiënte inspanningen mogelijk. Programmasturing levert samenhang, organiseert de samenwerking en geeft de mogelijkheid om te sturen op het geheel.

We willen daarom via vier programmalijnen (integrale toegang, bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezonde en vitale gemeenschappen) antwoord geven op de maatschappelijke opgaven binnen het sociaal domein om de bestaande (vaak intergenerationele) problematiek aan te pakken, te doorbreken en te voorkomen. Deze programmalijnen hangen met elkaar samen en moeten elkaar versterken. Wanneer de vier lijnen samenkomen, ontstaat een positieve cyclus.

*1.6 We bouwen voort op het bestaande beleid in het sociaal domein.*

We kiezen voor een nieuwe aanpak in het sociaal domein. Tegelijkertijd bouwen we met de programmalijnen voort op het bestaande beleid en daarbinnen ontwikkelde projecten en aanpak, zoals de Sociale Poort, aanpak eenzaamheid, armoedebelief en onderwijskansenbeleid. Ze passen binnen de programmalijnen en worden waar nodig aangevuld en versterkt. De kunst zal zijn het goede te behouden en door te ontwikkelen en te vernieuwen waar nodig.

*1.7 Het uitwerken van de programmalijnen en doorlopen van een participatieproces kost tijd en geld.*

Om onze analyse verder te kunnen verdiepen, de programmalijnen inclusief de gewenste monitoring verder uit te werken en het participatieproces goed te kunnen doorlopen is tijd en geld nodig. Het Ontwikkelbudget Sociale Poort kan als hiervoor als dekking dienen. Dit Ontwikkelbudget Sociale Poort is opgenomen in het coalitieakkoord. Hiervan is nog ruim €400.000,- beschikbaar.

## **Kanttekeningen**

*1.1 Investeren in preventie en het versterken van de sociale basis betalen zich pas op de langere termijn uit.*

Uit alle landelijke onderzoeken blijkt dat de beweging die we moeten maken (van curatief naar preventief) alleen mogelijk is door langdurig te investeren. Het veranderen van de manier van leven in onze gemeenschappen vraagt tijd. Langjarige onderzoeken in zowel Nederland als het buitenland bevestigen dat looptijden van minimaal 5 tot 10 jaar nodig zijn om daadwerkelijk veranderingen te realiseren (voorbeeld: IJslandse model: drankgebruik onder jongeren). Desondanks is investeren in preventie noodzakelijk om draagkracht van inwoners duurzaam te

kunnen versterken en het stelsel op de lange termijn financieel houdbaar te houden.

*1.2 Het sociaal domein kan alleen duurzaam in evenwicht worden gebracht als de plannen kunnen rekenen op voldoende draagvlak.*

Door alle betrokkenen vroegtijdig te betrekken bij de uitwerking van deze vernieuwde aanpak kunnen verschillende perspectieven en inzichten worden meegenomen. Ook leidt dit mogelijk tot vernieuwende ideeën en innovaties. Een goed participatieproces draagt bij aan de acceptatie en steun voor het beleid. Door de programmalijnen samen met alle betrokkenen te ontwikkelen kan het beter worden afgestemd op de praktijk. Hierdoor vergroten we de kans op succesvolle implementatie.

*1.3 De opgave om het Sociaal Domein duurzaam in evenwicht te brengen moet ook worden verankerd binnen andere domeinen in de gemeentelijke organisatie.*

Een gezonde, vitale en sterke samenleving bouwen we niet alleen vanuit het sociaal domein. Hierop zijn veel meer factoren van invloed die zich buiten het sociaal domein bevinden. Denk aan veiligheid, bereikbaarheid, woningbouw, duurzaamheid en economie. Het samenspel tussen deze terreinen en het sociaal domein is cruciaal om onze missie waar te maken en vooruitgang te boeken met betrekking tot de grote sociale problemen in Tiel

*1.4 De uitvoering van de programmalijnen vraagt om toekomstige investeringen.*

Om de echte kanteling naar de voorkant te kunnen maken én te kunnen blijven voldoen aan onze gemeentelijke verplichtingen verwachten we dat er stevige investeringen nodig zijn op alle vier de programmalijnen. De uitwerking van de programmalijnen en uitvoeringsprogramma's moet hier meer inzicht in gaan geven. Een deel van deze toekomstige uitgaven kan mogelijk (op termijn) worden gefinancierd uit her-allocatie van de huidige middelen. Ook willen we breed onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor alternatieve financiering zoals subsidies (landelijk en provinciaal).

### **Aanpak / uitvoering**

De startnotitie is bedoeld om de start van deze nieuwe aanpak binnen de gemeente te verankeren en van kaders te voorzien. Voor het vervolgproces onderscheiden we de volgende drie stappen.

- *Participatieproces*
- *Uitwerking van programmalijnen in concrete doelen en met meetbare indicatoren*
- *Programmalijnen vertalen naar uitvoeringsprogramma's op activiteitsniveau*

De planning ziet er als volgt uit:

| <b>Wat</b>                                           | <b>Wanneer</b>         |
|------------------------------------------------------|------------------------|
| Vaststellen startnotitie                             | Februari 2025          |
| Participatieproces                                   | Q1 2025 en Q2 2025     |
| Visie Sociaal domein en indicatieve programmaplannen | Perspectievennota 2026 |

|                              |                                     |
|------------------------------|-------------------------------------|
| Definitieve programmaplannen | Vóór november 2025 (Begrotingsraad) |
|------------------------------|-------------------------------------|

### **Communicatie en participatie**

Voor de uitwerking van de programmalijnen wordt een participatieproces doorlopen. Zie bijlage 3 van de Startnotitie: *het sociaal domein duurzaam in evenwicht*.

### **Financiën**

Om uit de startblokken te komen en voor te kunnen sorteren op de uitvoeringsfase is een startbudget nodig. Het budget “doorontwikkeling Sociale Poort” kan hiervoor worden ingezet. Dit Ontwikkelbudget Sociale Poort is opgenomen in het coalitieakkoord met dekking uit de reserves (sociaal domein en de algemene reserve). Hiervan is nog ruim €400.000,- beschikbaar.

### **Bijlage(n)**

- 1 Startnotitie: *‘het Tielse sociaal domein duurzaam in evenwicht’*

Burgemeester en wethouders van Tiel,  
de secretaris, de burgemeester,

Advies besluitvoorbereidende commissie d.d. 12 februari 2025

De commissieleden kunnen zich vinden in de beslispunten en adviseren om het voorstel te plaatsen op de lijst van hamerstukken voor de raadsvergadering van 19 februari 2025

Tiel, d.d. 12 februari 2025  
de commissiegriffier,

Beslissing raad d.d.: 19 februari 2025  
de griffier,

### **Meer informatie:**

|       |              |
|-------|--------------|
| Team: | Ontwikkeling |
|-------|--------------|